

„dog med Undtagelse af de i næste Paragraph omhandlede Tilfælde“ eller saa omtrent. Jeg troer altsaa at kunne henstille dette til Udvalgets Overveielse til Bde Behandling; thi som Paragraphen nu staaer, maa jeg give den høitærede Minister Ret i, at den synes at indeholde en Afgjørelse af et Spørgsmaal, som ikke henhører dertil. Hvad angaaer § 5, har jeg ingen Tvivl om, at Sagen for Diebliffet staaer saaledes, at det af Domstolene vil blive anerkjendt for at være en Administrations Sag, om en Kirke skal udvides eller ikke, men at Domstolene ville erklære, at Afgjørelsen af det Spørgsmaal, om en Kirkeier er pligtig til at udvide sin Kirke ved at forandre Bygningens Omfang eller ikke, hører under dem; men en anden Sag er det, om Domstolene ifølge den nu bestaaende Lovgivning ville anerkjende, at der paahviler Kirkeierne en saadan Forpligtelse. Jeg har imidlertid ingen Tvivl om, at det for Diebliffet er en Sag, som ikke kan hindres fra at komme under Domstolenes Afgjørelse. Men nu gaaer den høitærede Minister, forekommer det mig, ud fra, at der paahviler Eierne en Forpligtelse — jeg antager, at der fra gammel Tid har paahvilet Eierne en Forpligtelse; hvorledes Sagen nu stiller sig, skal jeg ikke indlade mig paa — og § 5 gaaer ud fra samme Forudsætning, at Eierne ere forpligtede til, hvor det er nødvendigt at udvide Kirken, men da troer jeg rigtignok, at naar Loven gaaer ud herfra, kommer den indirecte, idet den er affattet under Forudsætning af denne Mening, til at afgjøre Spørgsmaalet i samme Retning; men saa troer jeg rigtignok, at skal den Retsætning opstilles her som anerkjendt — jeg siger ikke som ny, thi det er den ikke — at der paahviler i Tilfælde af, at der ikke er tilstrækkelig Rum, Kirkeieren Forpligtelse til at skaffe tilstrækkelig Rum til Udvidelse af Kirken, saa ere Domstolene i Fremtiden ogsaa forpligtede til at rette sig derefter, — deres Magt er naturligvis indskrænket ved Loven. Men i saa Fald er det ogsaa nødvendigt, at en saadan Anerkjendelse fremtræder klart og bestemt. Da der nu imidlertid ikke foreligger en bestemt Udtalelse om, at dette skal for Fremtiden anerkjendes for at være Ret, saa er jeg tilbøielig til at stemme for Endringsforslaget,

der lader Sagen ligesom uafgjort, skjøndt jeg ikke negter, at det i og for sig selv er meget uheldigt, at Sagen om Kirkerens Udvidelse og Kirkeierens Forpligtelse i saa Henseende afgjøres ved Lov, uden at man kommer til bestemt Afgjørelse af et saadant væsentligt Spørgsmaal, et Spørgsmaal, der hidtil ikke saa meget er kommet praktisk frem, fordi Befolkningen i lang Tid holdt sig paa det samme Standpunkt, men som nu hyppigt vil komme frem, fordi den stærke, for Landet heldige Tiltagen af Befolkning vil fremtvinge det i mange Tilfælde. Jeg erindrer, at i den Tid, da jeg havde den Ære at forestaae Cultusministeriet, var dette Spørgsmaal fremme paa flere Punkter, og der maatte anerkjendes at være en Trang tilstede, som meget vanskeligt kunde tilfredsstilles uden ved at udvide Kirkerne. Imidlertid erindrer jeg dog ikke, at der var noget Tilfælde, hvor dette var absolut nødvendigt. Ved at fjerne Pulpiturer, Herstabsstole og Sligt kom man ud over Vanstælighederne, men det vil ikke kunne ske i lang Tid og forsaavidt er det uheldigt, at Lovgivningen ikke afgjør Spørgsmaalet.

Rosenørn: Naar den sidste ærede Taler fremhævede det Unselige i, at Lovgivningsmagten maatte komme til at afgjøre Spørgsmaalet, da er det Noget, der neppe kan sies, forinden de private Kirkeiere ved Expropriation ere satte ud af Forholdet; thi ellers seer jeg ikke, hvorledes Lovgivningsmagten kan afgjøre Spørgsmaalet uden at gribe ind i Spørgsmaalet om Mit og Dit, og det troer jeg ikke, at Lovgivningsmagten nogenstunde bør gjøre saalidt som Administrationen. Da det ikke har været min Hensigt — og jeg troer ogsaa at kunne sige, at det ikke har været de øvrige Udvalgsmedlemmers Hensigt — ved det tolte Afstemningspunkt at tilveiebringe en Anerkjendelse af, at Kirkeieren ikke er forpligtet til at udvide Kirken, eller en Afgjørelse, som skulde stille Kirkeieren heldigere, end han er stillet efter den bestaaende Lovgivning, troer jeg, at det meget let vil kunne rettes ved et Endringsforslag til Bde Behandling, og jeg tvivler ikke om, at mine Colleger i Udvalget er nøieste vilde være enige med mig i at tage den sidste Overveielse, om ikke § 4 kan ændres saaledes,